

Finn Nørgaard
Frøavlskonsulent Syd- og Sønderjylland

Frøgræs som naturlig efterafgrøde

Efterafgrødekravene giver mange overvejelser om, hvordan man får fundet den bedste løsning til sin bedrift. Mange skal etablere græs i korn eller gul sennep/olieræddike efter høst. Nogle vil måske vælge at etablere mellemafgrøder. Men frøavlerne har flere muligheder for at finde gode løsninger

Som frøavl er det en oplagt mulighed at bruge sin frøgræsmark som efterafgrøde efter høst af frø. Det giver en række fordele:

- Ingen omkostning til etablering
- Frøgræs i sædskiftet nedsætter kravet til pligtige efterafgrøder
- Efterafgrøden er etableret, ingen risiko for sanktioner pga. manglende plantedække
- En etableret frøgræsmark er en god kvælstofopsamler
- Spildfrø minimeres, når marken først pløjes efter 20. oktober og efterfølges af vårsæd
- Dyrkning af frøgræs passer godt ind i de nye regler og krav om efterafgrøder.

Fra 1. januar 2011 er der kommet nye regler for pligtige efterafgrøder. Hvis du har under 0,8 dyreenheder (DE) pr. ha skal du have 10 pct. efterafgrøder, har du over 0,8 DE pr. ha skal du have 14 pct. efterafgrøder. Til gengæld bortfalder muligheden for at erstatte efterafgrøder med vintergrønne marker, ligesom kravet om 4 pct. efterafgrøder hvert år bortfalder.

Frøgræs indgår ikke i efterafgrødegrundarealet

Efterafgrødegrundarealet afgør, hvor mange ha efterafgrøder du skal etablere. Hvad er så efterafgrødegrundarealet? Det er de arealer, du dyrker med korn, ærter, raps, majs, tidlige kartofler, samt etårige udtagne/udyrkede arealer.

Bemærk at frøgræs indgår ikke i efterafgrødegrundarealet. Det betyder, at kravet til efterafgrøder falder, jo mere frøgræs der indgår i sædskiftet.

Eksempel: Ejendom med 200 ha, og over 0,8 DE pr. ha

Uden frøgræs	Med 50 ha frøgræs
200 ha med korn og raps	150 ha korn og raps og 50 ha frøgræs
200 ha x 14 pct. = 28 ha efterafgrøder	150 x 14 pct. = 21 ha efterafgrøder

Som det ses i eksemplet er kravet til efterafgrøder reduceret med 7 ha, fra 28 ha til 21 ha, da der er frøgræs i 25 pct. af arealet.

Krav til efterafgrøder

Efterafgrøder skal etableres i efteråret 2011 på henholdsvis 10 pct. eller 14 pct. af dit efterafgrødegrundareal for dyrkningsåret 2010/2011. Efterafgrøden skal dyrkes efter normale driftmæssige principper, hvilket betyder, at der ikke må anvendes spildfrø som udsæd. Hvis et udlæg af efterafgrøden mislykkes, skal man for at få arealet godkendt, have passet afgrøden som en afgrøde der skal høstes. Det gælder såtidspunkt, såteknik og udsædsmængde.

Efterafgrøder af korn og græs skal være sået senest 1. august. Korsblomstrede efterafgrøder skal være etableret senest den 20. august. Efterafgrøden må nedvisnes og pløjes fra den 20. oktober, men efterafgrøder udlagt i majs må først pløjes den 1. marts. Arealer med pligtige efterafgrøder skal efterfølges af en vårafgrøde det følgende forår. Det kan være vårbyg, havre, ærter, majs osv. Der er ingen gødningsnorm til efterafgrøder.

De 5 alternativer

Du kan helt eller delvist opfylde kravet til efterafgrøder ved at anvende en eller flere af de 5 følgende alternativer til udlæg af efterafgrøder.

1: Reduktion af kvælstofkvoten

Du kan erstatte etablering af efterafgrøder helt eller delvist med en reduktion af kvælstofkvoten. Du skal reducere kvoten med henholdsvis 56 kg N pr. ha efterafgrøde, hvis du har under 0,8 DE/ha, eller 85 kg N pr. ha efterafgrøde hvis du har over 0,8 DE/ha

2: Mellemafgrøder

Mellemafgrøder er en afgrøde, der etableres før dyrkning af vintersædsafgrøder og skal bestå af olieræddike eller gul sennep. Udsædsmængden for olieræddike er 10 kg pr. ha og 8 kg pr. ha for gul sennep. Mellemafgrøder skal være udsået senest 20. juli og må tidligst nedmuldes den 20. september. 1 ha efterafgrøder erstattes af 2 ha mellemafgrøder. Mellemafgrøder er aktuelle, hvis du ønsker at undgå vårsæd.

3: Efterafgrøder udlagt hos en anden landmand

Det er muligt at opfylde sin efterafgrødeforpligtelse hos en anden landmand. Antallet af ha efterafgrøder, der skal udlægges af en anden landmand, beregnes efter følgende omregningsfaktor:

Overdragelse	Omregningsfaktor
Fra en landmand der udbringer mindre end 0,8 DE/ha til en landmand, der udbringer over 0,8 DE/ha	0,7
Fra en landmand der udbringer mere end 0,8 DE/ha til en landmand, der udbringer under 0,8 DE/ha	1,5
To bedrifter med samme status vedr. dyreenheder	1

4: Flerårige energiafgrøder

Etablering af flerårige energiafgrøder kan erstatte pligtige efterafgrøder. Afgrøden skal etableres på et areal, hvor der har været landbrugsafgrøder i omdrift, ligesom energiafgrøder etableret før 2010 ikke kan medregnes. 0,9 ha energiafgrøde erstatter 1 ha efterafgrøde.

5: Separering og forbrænding af fiberfraktion af husdyrgødning

Pligtige efterafgrøder kan erstattes med separering af gyllen, og efterfølgende afbrænding af fiberfraktionen. Afbrænding skal ske på et godkendt forbrændingsanlæg. Afbrænding af fiberfraktionen fra 25 DE erstatter 1 ha pligtig efterafgrøde.

Brug dit afhøstede frøgræs til at opfylde kravene

Efter høst af frø, kan dit frøgræsareal bruges som efterafgrøde, hvis det følges af vårsæd det kommende år. Det vil jeg illustrere med et par eksempler nedenfor.

En landmand har 200 ha i sædskiftet, heraf 25 ha græsfrø. Han udbringer over 0,8 DE/ha. Derfor har han et krav om 14 pct. efterafgrøder. Efterafgrødegrundarealet er 175 ha, da frøgræs ikke tæller med. Han skal derfor have 24,5 ha efterafgrøder. I sædskiftet nedenfor opfyldes kravet ved, at rajgræsmarken efter høst bruges som efterafgrøde.

Mark nr.	Afgrøde	Antal ha
1	Vinterhvede	25
2	Vårbyg med udlæg af rajgræs	25
3	Alm. rajgræs til frø Rajgræs som efterafgrøde	25
4	Havre / vårbyg / majs	25
5	Vinterhvede	25
6	Vinterbyg	25
7	Vinterraps	25
8	Vinterhvede	25

En afhøstet frømark er ideel som efterafgrøde

Samme landmand vil imidlertid gerne så hvede efter frøgræs. Efterafgrødekravet kan så løses ved, at der etableres olieræddike efter vinterhvede, som efterfølges af vårbyg med udlæg af frøgræs. Dette er vist i tabellen nedenfor.

Mark nr.	Afgrøde	Antal ha
1	Vinterhvede Olieræddike som efterafgrøde	25
2	Vårbyg med udlæg af rajgræs	25
3	Alm. rajgræs til frø	25
4	Vinterhvede	25
5	Vinterhvede	25
6	Vinterbyg	25
7	Vinterraps	25
8	Vinterhvede	25

Landmanden beslutter nu at øge sit frøareal til 50 ha. Efterafgrødegrundarealet bliver 150 ha, da frøgræs ikke tæller med. Det medfører et krav om 21 ha efterafgrøder. I det følgende sædskifte opfyldes kravet ved, at rajgræsmarken bruges som efterafgrøde efter høst.

Olieræddike den 10. oktober har nået at opsamle godt med kvælstof efter en frømark med hvidkløver

” Dyrkning af frøgræs passer godt ind i de nye regler og krav om efterafgrøder ”

Mark nr.	Afgrøde	Antal ha
1	Vinterhvede Alm. rajgræs udlagt i renbestand i efteråret	50
2	Alm. rajgræs til frø Rajgræs som efterafgrøde	50
3	Havre / vårbyg / majs	50
4	Vinterhvede	50

I dette tilfælde er der et krav om 21 ha efterafgrøder, så der bliver et overskud på 29 ha efterafgrøder. Hvad kan et overskud af efterafgrøder bruges til?

Ekstra efterafgrøder kan opspares

Overskydende efterafgrøder kan gemmes inden for en 5-årig periode. Det betyder, at du ikke behøver at have efterafgrøder hvert år, hvis du har overført nok fra tidligere år til at dække kravet. Det giver dig en frihed til at planlægge dit sædskifte, så du eksempelvis ikke behøver at have vårsæd hvert år.

Ekstra efterafgrøder kan udløse ekstra kvælstofkvote

Hvis du etablerer flere efterafgrøder, end det der kræves af dig, kan du forhøje din N-kvotest med 15 kg N pr. ha efterafgrøde, hvis du udbringer under 0,8 DE/ha og med 41 kg N pr. ha efterafgrøde, hvis du udbringer over 0,8 DE/ha.

Mange muligheder

Med de nye regler om efterafgrøder, der er trådt i kraft i januar 2011, er der kommet en række muligheder for den enkelte landmand til at opfylde kravet. Hvad der skal vælges på den enkelte ejendom afhænger af sædskifte, jordtype og mekanisering. Har du frøgræs i sædskiftet bliver kravet til efterafgrøder mindre, og du kan bruge frøgræsset som efterafgrøde, hvis det efterfølges af vårsæd.